

A Kovács Máté Alapítvány kuratóriuma 2012. októberi ülésén Kovács Máté emlékének ápolása, életművének megőrzése és feltárása céljából, az alapítvány célkitűzéseinek előmozdítása érdekében *Kovács Máté emlékének ápolásáért* elnevezésű emléklakettet alapított. Az emléklakettet olyan szakképzett könyvtárosok, könyvtárosképző felsőoktatási intézmények hallgatói, oktatói kaphatják, akik az életmű mind alaposabb feltárása érdekében a Kovács Máté-hagyaték egyes részeit kutatva publikálnak; akik a Kovács Máté által művelt szaktudományokban, különösen az írás-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténet, továbbá az olvasáskutatás, a kommunikációelmélet, a könyvtárpolitika területén, vagy Kovács Máté innovációs szellemiségének megfelelően a könyvtárügy modernizálásáról, fejlesztéséről jelentős tanulmányt készítenek; akik Kovács Máté munkásságát folyamatosan oktatják, műveit a hallgatók figyelmébe ajánlják. Az emlékérem átadását a kuratórium Kovács Máté születésnapjához, minden év november 11-éhez kapcsolódóan ünnepélyes keretek között, rendezvénnyel összekötöten valósítja meg, az átadási ünnepségen – az egyéb programok mellett – elhangzik a kitüntetettek laudációja és a tőlük kért előadás Kovács Máté életművéről és/vagy utóéletéről, a kitüntetésre gyakorolt hatásáról.

Az emléklakettek átadására első alkalommal 2012. november 12-én, az alapítvány kuratóriumának kibővített, ünnepi tudományos ülésén került sor. Az ülést helyszínként a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára (MTAK) fogadta be abból az alkalomból, hogy a továbbiakban az alapítvány székhelyét is a könyvtár jelenti majd – ezért a kuratórium a könyvtár vezetésének itt is köszönettel tartozik. Az ülés programjának kezdetén *Náray-Szabó Gábor*, a MTAK főigazgatója emlékeztette a résztvevőket arra, hogy a befogadás alapja az a tisztelet, amelyet az akadémiai könyvtár érez és képvisel egykori vezetője, Kovács Máté iránt. A kuratórium elnöke, *Tóth Gyula* előadásában Kovács Máté születésének százhatodik, halálának negyvenedik évfordulójára hivatkozva felidézte azokat az idei eseményeket és alkalmakat, amikor lehetőségünk volt az alapítvány névadójára emlékezni. Ismertette Kovács Máté tanítványainak – *Arnóth Károlynak*, *Vajda Kornélnak*, *Suppné Tarnay*

Az emlékülés előadásainak egy része és további fotói a Kovács Máté Alapítvány idén nyáron megújult honlapján tekinthetők meg:

<http://www.kovacsmatealapitvany.hu/node/134>

Györgyinek, Kovács Máriának – a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros legutóbbi számaiban megjelent személyes hangvételű visszaemlékezéseit, és felsorolta azokat az új tudományos eredményeket, amelyeket a győri vándorgyűlés Kovács Mátéra emlékező szekciójában előadóink – Maróti Andor, Pogány György, Pogányné Rózsa Gabriella, Mennyeiné Várszegi Judit, Bényei Miklós és maga Tóth Gyula – ismertettek meg a hallgatósággal (az előadások egy része már olvasható az alapítvány honlapján: <http://www.kovacs-matealapitvany.hu/node/71>, illetve megjelent a *Könyvtári Figyelő* hasábjain).

Tóth Gyula a megemlékezést a következő gondolatsorral fejezte be: „Azt remélem, nemcsak a múlttól volt szó, a mának is közvetíthetem üzeneteiből. Kovács Máté élete számomra azt példázza, hogy az olyan nehéz körülmények között is helyt lehetett állni, mint amilyenek az 1950–60-as évek voltak. A mának és a jövőnek szól, ha az utódok az ő szellemét is használva tevékenykednek, gondoskodhatnak a könyvtárak évezredes kontinuitásának továbbéléséről.” Az emlékülés következő programpontjaként Hay Diana, a MTA Akadémiai Levéltárának vezetője tartott lebilincselő, a konkrét le-

véltári forrásokat számítógépes prezentációval bemutató előadást Kovács Máté akadémiai könyvtári tevékenységéről.

Ezek után került sor az emléklapok átadására: az elismerésben ketten részesültek, mindketten a kuratórium elnökétől, Tóth Gyulától és az alapítvány nevéadója családjának képviselőjében Kovács Ilonától vették át a plakettet. Korompai Gáborné, a debreceni egyetemi könyvtár nyugalmazott osztályvezetője Kovács Máté hagyatékának ápolójaként, több, róla szól tanulmány szerzőjeként; Nagyné Kiss Mária pedig Kovács Máté írásai és a róla szóló irodalom bibliográfiájának elkészítőjeként érdemelte ki az elismerést. Korompai Gáborné laudálására a kuratórium Bényei Miklóst kérte fel, aki többek között így emelte ki a díjazott érdemeit: „Kézirattári teendői során ismerhette meg közelebbről a debreceni egyetemi könyvtár egykori igazgatójának, Kovács Máténak az itteni tevékenységét. Erről a rövid időszakról négy rangos tanulmányt közölt a *Könyv és Könyvtár* egy-egy számában, a 2007-ben közreadott jubileumi emlékkötetben, továbbá a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* hasábjain. Elsősorban szervezői, vezetői erényeit – a mostanság divatos kifejezéssel élve: menedzseri képességeit – emelte ki, és meggyőző érveléssel hangsúlyozta itteni értékmentő erőfeszítéseinek kivételes jelentőségét. Cikkeivel jelentékeny mértékben hozzájárult professzor úr munkásságának alaposabb feltáráshoz és behatóbb értelmezéséhez, szellemi örökségének ébren tartásához és ápolásához.” Nagyné Kiss Mária laudációját Suppné Tarnay Györgyi készítette és mondta el, hangsúlyozva a következőket: „A debreceni műhelyben Kovács Máté

szellemében folyt az oktatás, s a személye iránti tisztelet egyik hozadéka Nagyné Kiss Mária népművelő-könyvtár szakos hallgató biobibliográfiája, melynek első változatát Kovács Máté halálának első évfordulójára, 1973-ban készítette el munkássága 1945 és 1972 közötti időszakára vonatkozóan, mellyel a Tudományos Diákkörök XI. Országos Konferenciáján I. helyezést ért el. Majd ezt a munkát továbbfejlesztve, 1927-től 1982-ig teljességre törekvően dolgozta fel a professzor úr hagyatékát: *Kovács Máté szakirodalmi munkássága és a róla szóló irodalom* címen, *Kertész Gyula* és *Kovács Ilona* szakmai segítségével – mely napjainkig a Kovács Máté-kutatás alapját képezi.” Az ülés utolsó részében a két díjazott személyes emlékeket és saját pályafutásának egyes állomásait idézve köszönte meg az elismerést. Korompay Gáborné Kovács Máté személyes tulajdonságait is kiemelte beszédében: „Kiváló pedagógiai és pszichológiai érzéssel ismerte fel az emberek kvalitásait és korlátait. A helyzet megkívánta határozottsággal vagy körültekintő tapintattal avatkozott az ügyekbe, mindig célratörően és ritkán eredménytelenül. Olyan emberi tulajdonságok tették nemessé, amelyek ki-

veszőben vannak, nem csak tudta, hanem gyakorolta is a tisztelet, a hála és a szeretet gesztusait. [...] Nyugdíjas éveimben mint a Kézirattár vezetője gondjaimba vettem a DEK irattárát. Az egykorú dokumentumok rendezése közben egyre világosabbá vált előttem, hogy milyen rendkívüli személyiség lehetett az, aki hazánk legkeservesebb éveiben bölcsességével, türelmével, segítőkészségével, diplomáciai érzékével, megalkuvások nélkül, de okos kompromisszumok árán nem csak vezette, mentette át intézményét és munkatársait a nehézségeken, hanem figyelemre méltó eredményeket is el tudott érni.” Nagyné Kiss Mária megemlékezésében azt a hathatós segítséget köszönte meg, amelyet Kovács Máté családjától kapott a hagyaték feldolgozása és a bibliográfia elkészítése idején.

Végül a résztvevők szerény vendéglátás melletti kötetlen beszélgetéssel fejezték be az ünnepet. ■

„Szétlátásaim a világba”

Balázs János (1905–1977)
életmű-kiállítás

A kiállítás megtekinthető

2013. március 14-ig
a könyvtár nyitvatartási idejében.

Helyszín

Országos Idegennyelvű Könyvtár
Rendezvényterem és Átrium
Budapest, V. kerület, Molnár u. 11.

Támogatók

Nemzeti Kulturális Alap
Nógrádi Történelmi Múzeum